

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

Mariji.

2.

Ko grlice nežne se glasé,
ko lilije v dolih cveto,
ko majnik obhaja Tvoje ime,
„Marija“ odmeva glasno.

Ko žarki nam topli od nebes
pošiljajo miljeno luč,
pozabimo svojih grešnih teles
in mislimo nate, nebeški ključ.

O koliko tava nas todi sirot,
ki solze so hrana nam dan in noč,
O kaj, ko bi Ti, kraljica dobrot,
ne bila nam v revah vedna pomoč!

Anton Medved.

Anton Bonaventura,

po božji in apostolskega sedeža milosti knežskof
ljubljski

vsem vernikom svoje škofije mir, srečo in blagoslov v
Gospodn našem Jezusu Kristu.

(Konec.)

8.

Pojdimo v duhu nazaj do papeža Pija IX.,
ki so od svojih mladih nog prav posebno častili
prečisto devico Marijo, ter si polni zaupanja v
njenem svetišču v Loreti kot mladenič izprosili
zdravja v nevarni bolezni.

Leta 1849. so pisali na vse škofo vsega
sveta in jim povedali, kako so že do njihovega
prednika papeža Gregorija XVI. in do njih samih

prihajale prošnje od vseh pokrajin sveta, naj se
nauk o brezmadežnem spočetju device Marije
razglasi kakor verski nauk. Rekli so, da jili te
prošnje neizrečeno vesele in da tudi sami od za-
četka svojega vladanja na to mislijo, ter Boga
prosijo v goreči molitvi za razsvetljenje. Oznanili
so škofo, kako so naložili zboru kardinalov in
cerkvenih učenjakov, naj to vprašanje, katero so
sicer najbolj učeni možje že dovolj razbistrili
znanstveno, venderle še enkrat vsestransko pro-
učé, preiščejo in svoje utemeljeno prepričanje
njim predložé. Naročili so škofo, naj v vseh
škofijah zapovedo posebne molitve, da bi sv. Duh
pripeljal vse do takega konečnega sklepa, ka-
kršen najbolj pospešuje čast božjo, proslavo
device Marije in izveličanje vojskujoče cerkve.
Nujno so škofo prosili, naj jim kmalu razodenejo
svoje misli v tej zadevi, pa tudi misli, vero in
željo duhovnikov in vernega ljudstva.

Po vsem svetu se je molilo, naj bi Bog
sv. očeta potrdil v njihovi nameri, da bodo v
prekrasni venec na glavi device Marije vpletli se
to prelepo in nežnodulhtečo cvetko. Od vseh
strani so prihajali sv. očetu jako povoljni odgo-
vori. Razen treh, štirih škofov so vsi soglasno
izpričevali, da je katoliška cerkev ta nauk vedno
verovala in da je obsežen v njenem ustnem iz-
ročilu. Ker so škofo tako poročali, in je tudi
zbor učenjakov isto dokazal znanstveno, spoznali
so sv. oče, razsvetljeni od svetega Duha, da je
stvar dozorela in da je čas, naj bi se ta resnica
kakor razodeta, kakor verska, vesoljnemu svetu
naznanila in verovati zapovedala.

Da, prav pravi čas je bil, da se ta nauk
kot verski razglasi. Minulo stoletje je bilo jako
bolno. Vživanje telesno, neizmerno, prepovedano

se razširja, taji se božanstvo Jezusovo, taji se izvorni greh in strahota greha sploh, taji se potreba odrešenja v tesni zvezi z Gospodom Jezusom in v podložnosti do njega, pobija se cerkvena in državna oblast. Kje je zdravilo zoper to grozno bolezen? Prav gotovo v živi veri na brezmadežno spočetje device Marije. Ako ta nauk verujem, trdim obstanek izvirnega greha, trdim potrebo odrešenja, trdim božanstvo Jezusa Odrešenika, trdim gnjusobo greha, trdim utemeljitev cerkvene oblasti po samem Bogu Jezusu, kateri se mora vsakdo podložiti, kdor se hoče izveličati, trdim tudi veljalnost posvetne oblasti, katera na cerkveni sloni. Tega leka je potreboval svet, in Pij IX. so mu ga dali.

To se je zgodilo 8. decembra l. 1854. Sveti Oče so v Rim povabili vse škofo širou sveta. Tega dne se je v sikstinski kapeli v Vatikanu okoli sv. očeta zbralo 54 kardinalov, 43 nadškofov in 92 škofov. Točno ob devetih so se začele peti litanije vseh svetnikov in velika procesija se je pomikala po Konstantinovih stopnjicah v cerkev sv. Petra, katera je bila kar natlačena, akoravno obsega nad 60.000 ljudi. Pred altarjem, v katerem se shranjuje presv. Rešnje Telo, dokončajo sv. oče litanije in gredo v procesiji do velikega altarja nad grobom svetega Petra. Ko so se odpele cerkvene molitve na čast Matere božje, začnejo sv. oče sveto mašo. Evangelij se odpoje v latinskem in grškem jeziku; in sedaj se približa skrivnostni in pomembni trenutek, ob katerem naj se nauk o brezmadežnem spočetju razglasi kakor verski nauk.

Vse umolkne in gleda na sv. očeta. Pet škofov stopi prednje in jih v imenu vsega krščanstva prosi, da naj omenjeni nauk določijo in vsemu svetu oznanijo kakor verski. Sveti oče odgovore, da jih ta prošnja neizrekljivo veseli, ker je po njihovem srcu, da pa hočejo še enkrat skupno z vsemi škofi in verniki poklicati sv. Duha na pomoč. Pokleknejo in zapojejo: „Pridi, sveti Duh!“ Tudi škofje in verniki padejo na kolena in po vsej cerkvi doni petje in molitev za pomoč sv. Duha. Sveti oče vstanejo in stoječ na svojem prestolu kakor namestnik Jezusov, kakor učitelj in pastir vseh vernikov razglase vpričo vernikov zbranih od vseh krajev sveta v cerkvi sv. Petra, da je nauk o devici Mariji brezmadežno spočeti od Boga razodet, torej verski nauk, katerega morajo verniki čvrsto in stanovitno verovati.

Sedaj zvonovi zazvone in topovi zagrome, da so vsi ljudje po Rimu izvedeli, kaj se je dogodilo v cerkvi sv. Petra, in kako pomenljiv je prav ta trenutek. Pri sv. Petru pa po sv. maši zopet vsa cerkev veličanstveno zapoje slavnostno pesem „Te Deum laudamus“. Zvečer je bilo vse mesto prekrasno osvetljeno, tudi najmanjše in najbolj borne kočice ni bilo brez lučice. Enako veselje je oživelu povsod po svetu, tudi po svetu so bila tega dne razsvetljena katoliška mesta.

9.

In kako je od tega časa tekom petdeset let napredovalo češčenje preblazene device Marije! Saj so je pospeševali tudi papež Leon XIII. Koliko okrožnic so razposlali po svetu, v katerih nas vse izpodbujajo, da devico in Mater božjo Marijo častimo posebno z molitvijo svetega rožnega venca. Razširila se je prelepa pobožnost meseca majnika, vpeljala ona meseca oktobra. Koliko tisoč mladeničev in deklet Marijo časti kakor svojo mater, priprošnjico in gospo po naši škofiji, po vsi Avstriji, po vsi Evropi, po vesoljnem svetu!

In glejte, tudi Gospod Jezus se bolj srčno ljubi, bolj ponižno in v bolj globoki veri moli in časti posebno v presvetem Rešnjem Telesu. Ali ni res, da prav častilce brezmadežne Gospe neka skrivnostna moč vleče pred tabernakelj, vleče do mize Gospodove? Strah pred grehom se množi, zato se pa tudi sv. zakramenti mnogo bolj prejemajo, nego pa pred petdesetimi leti.

Res je pa tudi, o strah in groza, da brezvernost in hudobija tudi raste. Za Gospoda Jezusa nečejo več znati: proč mora iz šol; proč iz družin, proč iz držav! Hujše preganjanje besni sedaj po Francoskem, kakor pa je divjalo za poganskih rimskih cesarjev! Tudi po Nemškem pobija laži-znanost božanstvo Jezusovo. Na Nemškem, posebno pa na Francoskem že tisoči in tisoči niso več krščeni!

Svet se zmiraj bolj cepi na dvoje: v sredi je Gospod Jezus in brezmadežna devica Marija na eni strani so njuni sovražniki, na drugi pa njuni zvesti častilci. Kam hočemo mi Slovenci? Ali hočete zatajiti Jezusa, zatajiti brezmadežno devico in mater njegovo Marijo?

Ne, nikakor ne; kaj ne, mi se oklenemo brezmadežne device Marije, oklenemo njenega sina Jezusa Krista, edinega našega Zveličarja,

oklenemo sv. katoliške cerkve, postavljene in pooblašene od samega Sina božjega, katera edina uči vso resnico in kaže pot do časne in večne sreče, oklenemo sv. očeta Pija X., kateri imajo kakor pravi namestnik samega Jezusa nad nami najvišjo moč in oblast! Da, bežati hočemo pred vsemi onimi krivimi proroki, ki z besedo, s pesom, po društvih zaničujejo in grde sv. očeta, zaničujejo in grde sv. katoliško cerkev, zaničujejo in grde Gospoda Jezusa in brezmadežno mater njegovo devico Marijo!

Mladiči in dekleta, do vas se še posebej pozivljam, vam prete največje nevarnosti, nevarnosti za nedolžno, čisto in trezno življenje! Kaj ne, saj hočete vsi ostati sramežljivi, ostati čisti na duši in telesu, ostati vsi vedno trezni in zmerni. Oh, onda, prosim vas mladiče, pribežite v izobraževalna društva, v Marijine družbe, prosim vas, dekleta, pribežite pod zastavo Marije, device, brezmadežne, da se pod njenim varstvom obvarujete v krščanski poštenosti.

Posebno letos skrbimo vsi, da bomo Marijo poveljevali z molitvami, poveljevali z besedo, poveljevali s posnemanjem njenih čednosti, poveljevali v odločni borbi zoper vse hudobije, posebno zoper nečistost in nezmernost, pa zoper vsakovrstne krive proroke, sovražnike Jezusa in Marije. — V ta namen prosim Boga, naj pride nad vas blagoslov vsemogočnega Boga Očeta in Sina in sv. Duha, ter naj ostane vedno nad vami. Amen.

V Ljubljani zadnje predpepelnično nedeljo 14. svečana 1904.

† Anton Bonaventura
knezškof.

Na Binkoštno nedeljo.

In prejeli so bili sv. Duha.
Ap. dej. 8.

V apostolskem dejanju beremo naslednje besede, polne zgodovinske imenitnosti: „Ko so pa slišali apostoli, ki so bili v Jeruzalemu, da je sprejela Samarija božjo besedo, poslali so do njih Petra in Ivana. Onadva sta, ko sta tje prišla, molila za nje, da bi prejeli sv. Duha. Zakaj ni še prišel na nobenega njih; nego bili so le krščeni v imenu

Gospoda Jezusa. Tedaj sta pokladala nad nje roke in prejeli so bili sv. Duha.“ (Dej. ap. 8, 14—17.)

Tako nam popisuje sv. evangelist Luka delitev zakramenta sv. birme po apostolih v mestu Samariji.

Dragi! Starodavna šega je, da se deli zakrament sv. birme prav binkoštnih praznikov, praznikov sv. Duha, v vseh glavnih mestih teh pokrajin, kjer bivajo Slovenci, torej v Ljubljani, v Mariboru, v Gorici, v Celovcu in v Trstu.

Umestno vtegne zato biti da se o tem, kako se deli sv. birma in kakošnih milosti da nas vdeleži, pomenimo današnji veliki praznik, ki je na prvem mestu izmed svetoduških godov.

*

Kako se deli sv. birma.

Sv. birma je zakrament, v katerem krščeni človek s pokladanjem škofovih rok, s sv. krizmo in z božjo besedo prejme posebno milost sv. Duha, ki ga v veri potrди, da jo more stanovitno pričati in po njej živeti.

Birma je latinska beseda od „firmare“ potrditi — torej „firma“ potrditev. Pred nekaterimi desetletji so Krog ljubljancje splošno govorili še „firma“; danes je tudi njim „birma“ navadno postalo.

Kakor je redoma šega pri nas, zbirajo se napovedani birmenski dan birmanci z botri v cerkvi srčnim hrepenenjem po darovih sv. Duha.

Vstopijo se tako v vrsto, da je za vsakim njegov boter ali njena botra. Dečki stoje na moški, deklice na ženski strani.

Sv. birma se tako-le deli:

Prvič. I-vi blagoslov.

Od velikega altarja doli se obrnejo v cerkev došli škof do birmancev, ki so poklekili in sklenjenima rokama zaprosijo, naj pride sv. Duh nad nje.

Na to razprostrejo nad birmanci roke, kar naj pomenja, kako da sv. Duh v svoje posebno varstvo sprejeti hoče to mlado in upapolno Kristovo čredo. Molijo pa: „O Bog, pošlji nad nje sv. Duha z njegovimi sedmerimi darovi. Odgovor: Amen; naj se

zgodí. — Duha modrosti in umnosti. O. Amen. — Duha sveta in moči. O. Amen. — Duha učenosti in pobožnosti. O. Amen. — Napolni jih svojim strahom. Amen“. Po teh besedah škof nad vsemi, ki žele birmati biti, naredi sv. križ.

In I. blagoslov je končan.

Drugič. Delitev sv. birme vsakemu posamezniku.

Škof stopijo do vsacega birmanca posebej, mazilijo ga v podobi križa s sv. krizmo na čelu besede govoreč: „I. — Znamenovam te znamenjem sv. križa in te potrjujem mazilom izveličanja v imenu Očeta in Sina in sv. Duha. Odg. Amen“. Dotaknejo se ob tem birmančevega lica voščilom: „Mir bodi s teboj.“ Ta vdarec ne boli; uči pa, naj se trdno prenese vse to, kar res boli v poznejem življenju.

Ime se prejme ob sv. birmi botrovo; če sta birmanec in boter enacega — škofovo; če so vsi tri enega — izbere se poljuben svetnik, birmenski priprošnjik ali priprošnjica.

Ob tem sv. dejanju položi boter ali botra svojo desno na dečkovo ali dekličino ramo. Kedor nosi rokavice — brez rokavic, ker se verska dejanja, prisega in dr., vrše brez rokavic.

Oba; boter, botra si morata svesta biti tega imenitnega dejanja, ki se nad vsakim nas vrši le enkrat. Če takrat manj vredno, manj vredno za vselej. Zato naj vnemata mladega kristijana, da pač zvesto premoli trenutke ob bližajočem se birmovanju. Saj vsak otrok dobro zna vsaj očenaš. In če ponavlja izreka to najprvo vseh molitev, prosil je v teh trenutkih, ki so mu najvažnejši bili, prav vseh darov — dušnih in telesnih — kojih mu bo treba v življenju. — Boter in botra naj pa tudi zastonj ne polagata svojih rok na birmančev ramena. S sprejetvijo tega častnega posla sta ob enem naznanila, kako hočeta Kristovemu bojevalcu ali bojevalki biti zvesta zaščitnica, junaška zaščitnica. Zaščitnik in zaščitnica posebno še v tem slučaju, ki je danes — žal — tako pogost. Kako se namreč smilijo učitelju otroci v šoli, ki so danes tolikrat brez očeta ali brez matere — celo brez obeh. Takrat sta boter in botra

— dobro naj si zapomnita oba — prav posebno še dolžna birmancu ali birmanki postati kakor oče in kakor mati. Prav je in hvalno, če se za birmančevu telesnost česa ali pa tudi veliko stori, kar se v resnici tu in tam večkrat zgodi. A kar je prav in hvalno v onem slučaju, dolžnost je — stroga dolžnost pa je glede birmančevega ali birmankinjeva dušnega življenja. Zato bi svetovati bilo, naj si ne kupičijo razni premožnjaki cele vrste birmancev, kojih v poznejem življenju ne poznajo več niti po imenu. Posredovanje ob sv. zakramentih ne bodi nikako skazovanje — pač pa svoje sv. vere in naših verskih dolžnosti izpričevanje.

Tretjič. II-gi blagoslov.

Ko je končana vsa birma v tem kraju, gredo škof zopet do velikega altarja in molijo nad birmanci, ki so pokleknili, med drugimi to-le ginljivo molitev: „Blagoslovi naj vas Gospod iz Siona, da boste gledali jeruzalemske blage vse dni svojega življenja. Odgovor. Amen.“

Samoumevno je govorjen ta blagoslov le birmancem, ne pa botrom. Ko bi odrasčeneji birmanci — ki niso več mali otroci — brez botrov ponj prišli, to zadostuje. V naših razmerah, se ve, morajo botri in botre voditi otroke. Zato naj strogo pazijo tudi 2. blagoslova.

Tem načinom je dostojnostno sprejet zakrament sv. birme.

Kakošnih milosti podeljuje sv. birma?

Sv. birma pomnožuje v prejemniku božjo milost. V milosti božji pa mora biti že poprej, kedor bo birman. Zato se zahteva v naših krajih, da otroci, ki so prestopili sedmo leto, pridejo na birmovanje — prej ne. A vsi ti naj se s prejembo zakramenta sv. pokore vredno pripravijo na sv. birmo. Stari so za to dosti. Jako umestno pa je, da se jim to pot pomaga do spoznanja vsega do sedaj preživetega otroškega življenja. Velikrat se, žal, dosti neljubega zgodi tudi malemu otroku, če ga je premala domača oskrb ali pa prevelika otrokova nesreča zgodaj dovedla volkovom v naročje. Vse to poravnano pred sv. birmo vodi ob enem do vrednega I. sv. obhajila, ki kmalu po sv. birmi pride na vrsto.

Sv. birma vdahne birmancu tudi ono prav posebno milost, da z njo potem vero stanovitno priča in po njej živi. Vsakemu je čast, da živi po svoji veri in čast, če se povečuje njegova vera. Prav katoliki so pa pogostokrat taki, da so tiho na predbacivanja o naši sv. veri ter se opravičujejo tako, da vera ni njihova stvar in da so v njej premalo poučeni. Bi li ne bilo v smislu prejete sv. birme vmestneje, ko bi se reklo ob takem: Nisem niti Pavel niti Avguštin; a največa odlika mi je pa ta, da verujem — kar ona dva: ona sta pričati znala; jaz verovati znam. Čelo, sedež sramežljivosti, se mi je mazililo ob sv. birmi; zato mi je to maziljeno čelo postalo sedež krščanske ponosnosti. Čelo, sedež sramežljivosti, od slej sedež verskega poguma. — Tako bi bilo junaško. Junaško mnogim bojazljivcem današnjih dni.

* * *

Prejeta sv. birma vtisne birmancu in birmanki neizbrisno znamenje, po katerem se ta zakrament sme prejemati le enkrat. Ta le enokratna prejema tako imenitnega zakramenta naj bo botrom in botram opominj, da birmancem ne bodo nikedar v spodtiko, celo ne že koj ta prvi dan otroke na neprenesljivo jim pijačo vabeč. Birmancem naj pa ta milostni dan prav pogostokrat, sosebno še vsake Binkošti, stopi pred oči učeč je in svareč: da bi pač nebi bili zastonj prejeli darov sv. Duha. Amen.

Na Binkoštni ponedeljek.

Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sinu.
(Ivan 3.)

To letajo to lepo pomladnjo dobo po naravi, to letajo vaši otroci čez strmine in plan, to si trosijo na nedolžne glavice cvetic, to si v zlato lasovje pisanih vencev pleto.

In ni jim — da pridejo do zelenja — ljuba le samo redkoba deteljice štirih peres — ne le ona, tudi deteljica triperesnica vstreza njihovim namenom: saj je stvarjena tako

umetno, da si prijetneje razpozvrstitve njenih treh peres skoraj nismo misliti v stanu.

Dragi! Tudi nam odraščeni bodi deteljica-troperesnica to uro v premislek in pouk.

Pomembepolna naj nam bo ta rastlinica ob sedaj prebranih slovih sv. evangelija, ki nam govore o ljubezni 1-ve osebe — Boga Očeta — do sveta; o ljubezni 2-ge osebe v sv. Trojici — Boga Sinu, v kojem naj vsak vanj verujočih ima večno življenje; o ljubezni 3-je božje osebe, sv. Duha, ki je po današnjelistnih besedah napolnil vse, kateri so poslušali Petrovo besedo. (Dej. ap. 10.)

Spominja naj nas preprosta hči prirode, ta deteljica 3peresnica, s svojim: tri v eno — tri peresa v eno rastlino — same sv. Trojice. Bodi naj pa tudi v nas dolžnost ljubezni do Boga; ljubezni do samih sebe in konečno ljubezni do bližjega.

Premišljevanje o tem trojem bodi današnjemu prazniku v čast; nam pa v dušno povzdigo in pouk.

*

1. Ljubezen do Boga.

„Ljubi Gospoda svojega Boga“ . . . To je prva zapoved. (Mark. 12, 30.) Nad vse se torej mora ljubiti Bog. Bolj ljubiti, dragi, nego oče in mati, sestra in brat, dete in prijatelj — bolj nego ljubiš samega sebe, večja mora biti tvoja ljubezen do Boga.

Božja ljubezen do nas je sploh včinita to, da smo. Saj je Bog naš začetek in naš konec; najviša dobrotja je, ki nas obsiplje z brezštevilnimi dušnimi ter telesnimi blagri.

Vse, kar je naše, vse to je prav za prav le nam izposojeno blago. Le dih njegovih ust — in ničesar nimamo več, kar je našega bilo: ne hiš, ne posestev, niti svojega bitja nimamo več. Le dih njegovih ust — in nas, ki smo bili in smo se močne čutili to trenutje, nas v prihodnjem trenutji več ni.

Zato naj bodo besede apostola ljubezni sv. Ivana, ki nam dobrotnega Boga stavijo pred oči, one naj bodo ravnilo našemu življenju! Glase se: „Ljubimo torej Boga, ker nas je ljubil poprej“. (I. Ivan 4, 19.)

2. Ljubezen do sebe.

O ljubezni do sebe je malo povedati ali pa tudi veliko.

Veliko zato, da v svojem samoljubju, dragi, ne precenjuješ samega sebe in ne postaneš tem potem drugim velik krivičnik.

Če vsodiš sebi preveč, potem drugim pride premalo. — To pravilo je tako gotovo, kakor gotovo v teku leta vročina sledi mrazu; kakor za goro pride dolina; kakor na morju za oseko plima mora nastati.

Ne imej pred očmi svojega bližnjega grehov tem načinom, da bi gledal le v njegove napake — svoje bi pa vrgel čez ramo nazaj ter bi jih niti več videti ne mogel.

Zato si ohrani glede samoljubja to zlato pravilo, da sebe pametno ljubiš.

Pametno — in nikoli nad pamet! — Beseda „pametno“ ti odstrani vsako „pre-malo“, kar bi napačno bilo — a tudi vsako „preveč“, ker bi ti isto tako nevarno vtegnilo postati; morda časih nevarno še bolj.

3. Ljubezen do bližnjega.

Bližnjega ljubiti moram tako, da mu prav kakor samemu sebi vse dobro želim, vse dobro storim in vse ono opustim, kar bi mu vtegnilo biti v škodo.

Ljubiti se pa bližnji mora zato, ker je stvarjen po božji podobi ter sva si prav iz tega vzroka kakor brat in brat, sestra ter sestra.

„Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sinu.“

Tekla je s križa doli tista sv. rešnja kri zanj, kakor za mene. — In če je sam naš Izveličar prelival zanj svojo drago kri, kako bi si pa ti, dragi, mogel vsoditi, da bi grenkim žolčem zalival njega vsaj tako drago življenje, kakor je tvoje.

In ko bi tudi vsega tega ne bilo — Kristova naravnostna zapoved me bližnjega ljubiti uči. „V tem vsi spoznajo, da ste moji učenci, ako se ljubite med seboj —“ nam piše oni apostol, (Iv. 13, 35.) ki se ni zastonj bil naslonil na Gospodnje prsi — pijoč iz tega ognjišča ljubezni in razširjajoč uk o Gospodnji ljubezni na vse čase, dokler giblje na zemlji slednji kristijan in se ne pokaže v oblakih znamenje Sinu človekovega, sv. rešnji križ.

Zato, dragi, nas veže in nas bo vezalo ljubezniško Gospodnje pravilo, izraženo be-

sedilom: „Ljubi Gospoda svojega Boga... To je največa in prva zapoved. Druga pa je tej enaka: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe“. (Mat. 22, 37—39.).

* * *

Taka, dragi, bodi torej naša ljubezen do Boga, do sebe in do bližnjega — taka za vselej. Potem smo se zvesto vèdli po ukapolnih današnjeevangeljskih besedah: „Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sinu“ (Ivan 3, 16) — potem smo izpolnili postavo ljubezni na vse strani in ne bodo nam več grozilne besede večne resnice, ki se glase: „Kedor ne ljubi, ostane v smrti.“ (I. Ivan, 3, 14.) Amen.

Zatrite nekdanje cerkve in kapele ljubljanske.

10. Cerkev sv. Jožefa.

(Dalje.)

Ponesrečena naselitev pred križevniškimi vratni ni ostrašila diskalceatov. Kupili so si v okolici ljubljanski posestvo — grad J a m o v Gorenji Šiški z njivami, travniki in podložniki vred od deželnega vicedoma Oktavija Panizolla; naselili so se tamkaj leta 1643. V Jami ni ugajalo diskalceatom. Trlo jih je uboštvo. Dasi je bivalo v posamostanljenem jamskem gradu samo šest patrov in en brat, so vender komaj izhajali. V njihovi soseščini je divjala kuga. Leta 1648. je pomorila domalega vse vaščane v bližjih Dravljah. Tudi polurna razdalja od mesta jim je presedala. Ni čuda torej, da so se bosonogi menihi na vso moč kopali iz Jame. L. 1644. so izkušali dobiti v last Kostanjevico poleg Gorice; najbolj pa jih je mikala Ljubljana; tja so ven in ven hrepenela njihova srca.

Dne 7. prosinca 1649 jim je naposled dovolil tedanji ljubljanski škof grof Oton Friderik Buchheim, da smejo premestiti svoj samostan iz Jame v ljubljansko predmestje in si tamkaj zgraditi cerkev pod to pogojo, da se drže oblube svojega generalnega vikarja, ki je zagotovil, da ne bodo prosjačili. To je bila pač lepa novoletna novica bednim diskalceatom: čas rešitve iz od-ljudne Jame se je približal.

Ali sedaj je bilo na vrsti vprašanje: kje naj se naselijo na ljubljanskem predmestju? Najprilicneje bi bilo — tako so si mislili diskalceati — ako se nam posreči nastaniti se ob kaki že obstoječi cerkvi; prihranimo si stroške zanjo in sezidamo samo le samostan.

Diskalceatom se je zbudila želja po stari šentpeterski cerkvi na predmestju. Gojili so to željo že več let in imeli izprva precej upanja, da se jim uresniči. Zanašali so se na škofa Otona Friderika, ki je bil zelo naklonjen samostancem, in na cesarja Ferdinanda III., ki je večkrat priporočal diskalceate škofu in deželnemu glavarju grofu Turjaškemu. Na njihovo prošnjo za naselitev poleg šentpeterske cerkve jim je odgovoril škof, da ni proti temu, ako bi se naselili diskalceati pri Sv. Petru, samo da bi ne smeli kar nič segati v župne pravice; vrh tega bi morali izkazati toliko imetja, kolikor ga je treba, da bi ne beračili in ne nadlegovali meščanov. Toda krasni načrti oo. diskalceatov so splavali po vodi, ko se je odločno potegnil za šentpetersko cerkev ljubljanski mestni magistrat. Protestiral je pred škofom, pred deželnimi stanovi, pred deželnim glavarjem in celo pred cesarjem. V vlogi na vladarja je povdarjal magistrat, da bi se diskalceati ne zadovoljili samo s cerkvijo sv. Petra, nego bi segli dalje; ne mirovali bi prej, dokler bi se ne polastili bližnjega lazareta (sedanje vojasčnice). Prošnjo, da bi se imenovano svetišče ne odstopilo diskalceatom, je sklenil magistrat z vzklikom, da mestna občina ni zaslužila od cesarja tolike kazni, kolikoršna bi bila izguba starodavne župne cerkve.

Dne 30. velikega travna 1650 je pisal nato cesar iz Gradca deželnemu glavarju in vicedomu. Temu je naročil, da naj se posvetuje s škofom in s šentpeterskimi župljani in mu poroča ob vspehu. Z obema strankama so se vsrili dogovori; toda Šentpeterčani so se po robu postavili diskalceatski nameri ustno in pismeno. Svojo misel o tem je povedal tudi mestni župnik in stolni kapitul. Kanoniki so priznavali, da bi utegnili diskalceati mnogo koristiti povišanju božje časti, toda šentpetersko cerkev naj puste na miru; rajši naj si izbero kak drug kraj blizu mesta, kjer naj si postavijo cerkev in samostan. Ob toliki protivščini seveda cesar ni mogel vlishati diskalceatov.

Ko jim je bilo izpodletalo pri župni cerkvi, eli so se lastiti njene podružnice. Izza leta 1497.

je samevala na ljubljanskem polju šentpeterska podružna cerkevica sv. Kristofa. Poleg nje so taborili nekoč Turki in Interanci so se zbirali nekaj časa v njenem obzidju. Sedaj pa so se je polotile diskalceatske želje. A tudi in jim je stopil na pot mestni magistrat. Vsled tega je ostala prošnja do škofa za to svetišče brez vspeha. Takisto se jim je leta 1551. izjalovila nada, da bi se naselili poleg Celja.

Kako so se naposled diskalceati ustanovili na sedanji Dunajski cesti v Ljubljani.

Šišenska Jama^{*)} je čezdalje bolj zamrzala diskalceatom. Pazili so na vso moč, kje bi bil na prodaj kak pripraven svet tik Ljubljane. Ob sedanji Dunajski cesti — v nekdanjem šentjaneževem predmestju — je bilo pred dvestopetdesetimi leti le malo hiš, večinoma so zalegale ondodno občestje pristave ljubljanskih meščanov, vrtovi, njive in vmes kozolci. Tja so po dolgem brezvspešnem iskanju in preckanju segli naposled diskalceati. Meseca susca leta 1652. jim je prodal deželni knjigovodja Sebastijan Walter za 455 gld. deželne veljave svojo pristavo z njivo in drugimi prituklinami vred. Walterjevo posestvo se je raztezalo nasproti meščanskega špitala pristavi. Na kupljenem svetu so se namerjali naseliti diskalceati.

Od tega sklepa jim je odvrnil njihov prijatelj zdravnik dr. Andrej Competer opozorivši jih na Weissovo posestvo na Ajdovščini. Kje je bilo to? Na Ajdovščini so rekali nasi predniki se pred stoindvajsetimi leti razkrižju sedanje Dunajske in Marije Terezije ceste tam, kjer so nekdanje poganski prebivalci starodavne Emone zagrebali svoje mrtece. Cesto, ki je šla tod proti Savi, so zvali Krisko cesto po velikem krizu, ki je stal ondukaj in se nahaja vpodobljen na Valvazorjevi sliki ljubljanskega mesta. Pozneje — v 18. stoletju so rekali temu predmestnemu oddelku: na „cesarskih“ ali „na velikih cestah“, kakor je zapisal o. Marko Pohlin na naslovni list Marianskega Kempensarja I. 1709.

Na Ajdovščini ob Kriski cesti je stala pristava duhovnika Adama Weissga in njegove matere vdove Zofije Weissovke. K tej pristavi spadala dva vrta, njiva, kolnica in dva kozolca.

*) Jarna so prodali diskalceati leta 1661 (cf. Faculle apostolica, concessa episcopo Ottavio v. v. dario, deo et consensu Fratrum discalceatis ad vacantiam domum jama dictam. 1661. Ind. gen. cap. arch. f. 37. 38)
1717 je dovolil škof Krstan Kristofom de Quatthaus, ob se tme v oratoriji rjazove graščine, na jarna' vrat k s.
1677 je dovolilo škof Krstan Joan Adam ab Hfaltheur de sma svetih' jpe - kapeli, arcis juna' brobihi rjazovega vna
(Prot. 13. 296)

Za vse to so se pogodili diskalceati z imenovanimi posestnikoma za 550 gl. deželne veljave in 12 zlatnikov proti temu, da izposlujejo Weissu pri deželni oblasti oproščenje daca za petdeset tovorov belega vipavskega vina, dokler živi, in da opravljajo zanj, za njegove stariše in vse sorodnike vsak mesec po eno sv. mašo potem, ko bo cerkev na tem kraju gotova. Diskalceati niso pozabili tega pogoja. Na njihovo prošnjo so dne 26. sušca 1654 oprostili deželni stanovi Adama Weissa za vse njegove žive dni daca petdesetim tovorom vipavca; diskalceatom pa so naložili dolžnost, da naj se spominjajo pri sv. mašah kranjske dežele in naj molijo za njen prospeh. Mimogrede naj pripomnim tu, da je Weiss osem dni pred smrtjo prizanesel diskalceatom ostanek njihovega dolga za kupljeni svet v znesku 138 gl. 39 kr. Po smrti njegovi leta 1675. pa so prejeli od njegove matere še beneficij sv. Mihaela v kar narju v Kamniku, ki ga je imel v lasti Adam Weiss. Diskalceati so ga odstopili potem za 106 gl. nemške veljave mašniku Tomu Rennerju.

Weissovo posestvo je spadalo pod gospodstvo mestnega magistrata. Nezgoda pred križevniškimi vratmi leta 1642. ni izmodrila diskalceatov. Kakor so tedaj prezrli nemški viteški red, prav tako se sedaj niso menili za mestni magistrat. In zopet je šla pritožba mestnih očetov do cesarja, češ da diskalceati brez njegove vednosti kupujejo neko pod mestno oblast spadajoče zemljišče na Kriški cesti, ki drži proti sv. Krištofu. Omenjeni svet je neprikladen za samostan, ker je komaj sto korakov oddaljen od klaris, opomnili so skrbeče. Cesar je naročil nato deželnemu glavarju Volku Engelbrehtu Turjaškemu in vicedomu grotu Ivanu Frideriku Attems, da naj poravnata razpor med magistratom in diskalceati. To se je zgodilo tako, da so bosonogi avguštinci dne 11. malega srpana 1653 odstopili mestnemu magistratu Walterjevo posestvo, magistrat pa se je zato odpovedal gosposčini in pravicam do Weissovega zemljišča. Vrh tega je obljubil magistrat diskalce-

atom 30.000 kosov zidne in obočne opeke Walterjevo posestvo je združil magistrat z imovino meščanskega špitala.

(Dalje pride).

J.

Z r n j e.

Sveta načela. (Iz spisov kardinala Manninga.) V zemeljskem življenju slaviti Boga se pravi živeti tako blizu nebes kakor je mogoče na zemlji; kaj more biti pač blaženejšega, nego dušno stanje psalmistovo: „Hvali Gospoda, moja duša, in vse, kar je v meni, povišuj njegovo sveto ime?“

*

Božje usmiljenje je večje, nego moje slabosti. Predraga Jezusova kri ima večjo moč, nego moji grehi.

*

V popolni nebeški blaženosti bo prosilna molitev za zmerom prenehala. Kako naj bo prošnja tam umestna, kjer ni več greha? In kako naj bi utihnili slavospevi, kjer bodo vse oči gledale „Kralja v njegovi lepoti?“

*

Najboljši sin bo najboljši duhovnik in najboljša hči postane najboljša nuna; to se pravi, najboljša vadba za najpopolnejši značaj pri učencu ali dekli Jezusa Krista se nahaja v naravnih svojstvih iz domače hiše.

(Dalje pride.)

Zilaret.

Popravki.

V „Danici“, list 16. str. 127. beri:

Menning . . . westminsterski nadškof
namesto westministerski nadškof;

Catholic Truth Society namesto Ca-
tholic Fruth Society. Filaret.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi polji in velja po pošti za vse leto 6 kron. za pol leta 3 krone, za četrt leta 1 krono 50 vin. Zunaj Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej.

V Ljubljani se dobivajo posamezne številke po 10 vinarjev v tabakarni: Makso Brusovi, pred škofijo 12.